

[Undervisningsministeren.]

7. Værker til brug for offentlig udstilling, der skal genudføres.

Konventionen er nu tiltrådt af 30 lande, herunder England, Frankrig, Vesttyskland samt de øvrige nordiske UNESCO-lande, nemlig Finland, Norge og Sverige.

Med de samtidig fremsatte ændringer til toldlov skulle vejen være åben for Danmarks tilslutning til konventionen, og jeg anmoder derfor det høje ting om hurtig og velvillig behandling af det fremsatte forslag til folketingsbeslutning angående Danmarks ratifikation af denne konvention.

Formanden: Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 11. november, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om børns retsstilling og

forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Faderskabssager).

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om tillæg til lov om afholdelse af frivillig offentlig auktion over indenlandske pelsdyrskind og huder.

4) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om iværksættelse af aftrapning af omsætningsafgiften på tekstilvarer [af Fuglsang m. fl.].

5) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om gennemførelse af en sygelønsordning, omfattende alle lønmodtagere [af Ragnhild Andersen m. fl.].

Formanden gav sluttelig oplysning om nogle ændringer i den foreløbige ugeplan for de følgende dages vedkommende.

Mødet hævet kl. 15⁴⁰.

13. møde.

Onsdag den 11. november kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler socialministeren, at han ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om revalidering.

Uden for dagsordenen har den højtærede socialminister ordet, for at han kan fremsætte det nu anmeldte lovforslag.

Socialministeren (Bomholt): Jeg har her ved den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om revalidering.*

Inden jeg går over til en nærmere omtale af lovforslaget, synes det mig både naturligt og nødvendigt at gøre opmærksom på den større sammenhæng, i hvilken forslaget må ses.

Ved socialreformen i 1933 fik vor sociallovgivning et fast fundament, der dels har tjent som et fortræffeligt grundlag for hele vor administration på dette område, dels har dannet rammen om den videre lovgivningsmæssige udvikling. Det har været en lykke, at et kvart århundredes arbejde på det sociale område har kunnet hvile på et grundlag, der udmærkede sig både ved konsekvens og klarhed i principperne, ved sit gennemførte demokratiske præg og ved sagkyndig grundighed i detaljerne.

Det udviklingstrin, vor sociale lovgivning nåede ved socialreformen, har ud fra de givne forudsætninger kunnet tjene som et forbillede og er da også blevet grundigt studeret af interesserede fra mange lande, men udviklingen går hastigt fremad, ikke mindst på det sociale område. Bygningsværket fra 1933 er blevet ændret snart her, snart dér; nye rum er kommet til, kviste og spir er bygget på.

Det har på denne baggrund været naturligt, at socialreformen efter omkring et kvart sekels forløb er blevet fulgt af nye perioder med gennemgribende reformer. Først må jeg nævne folkepensionens gennemførelse i 1956, en lovgivning, der betød afgørende forbedringer af vore ældre medborgeres kår, og som slettede hidtidige

[Socialministeren.]

skel i befolkningen. I 1958 fulgte en fuldstændig revision af vor børneforsorgslovgivning, og i begyndelsen af indeværende år vedtoges de nye love om ulykkesforsikring og om enkepension. Endelig har vi i årene siden 1950 fået en række love på sørsforsorgens område, senest loven om ånds-svageforsorg, der blev vedtaget i slutningen af forrige samling.

Vi står nu over for en ny etape i denne reformlovgivning. Sygeforsikringskommissionen har afgivet en betænkning, der bl. a. indeholder forslag til gennemførelse af en generel sygelønsordning, og siden har også invalideforsikringskommissionen afgivet sin betænkning. Lovforslag på grundlag af disse betænkninger kan ventes fremsat i nær fremtid.

I det sociale lovgivningsprogram indtager forslag til lov om revalidering en central plads. Der kan nævnes flere årsager til, at revalideringen bør stå i centrum for vort mangesidede og forgrenede sociale trykkesystem. Ethvert samfundssystem, der bygger på grundtanken om solidaritet mellem mennesker på tilværelsens lys- og skyggesider, vil lægge afgørende vægt på — så vidt det er menneskelig muligt — at skabe trykkes mod sygdom. Vi står alle i dyb gæld til videnskaben, der ikke mindst i de sidste generationer har vundet beundringsværdige sejre i kampen mod sygdomme. Det har været følt helt selvfølgeligt, at samfundet har bragt betydelige økonomiske ofre, for at enhver, der har behov derfor, kan opnå den bedst tænkelige behandling i sygdomstilfælde. Lige så selvfølgeligt forekommer det i dag, at den, der bliver slået helt ud af sygdom, ulykke eller arbejdsløshed, må have krav på økonomisk støtte. Ulykkesforsikringsydelse, dagpenge under sygdom, invalidepension og arbejdsløshedsunderstøttelse må være af en sådan størrelse, at der bydes menneskeværdige kår.

Men når dette er sagt, må det tilføjes, at disse økonomiske ydelser ikke er et mål i sig selv. Det må aldrig blive den primære opgave for samfundet at yde økonomisk ækvivalens. Forebyggelsen må blive vort første mål, genoprettelsen det andet. Først som sidste udvej bør vi gribe til varige underholdsydelser. Ud fra dette synspunkt

har vi f. eks. udbygget vore sygdomsforebyggende foranstaltninger. Lad mig nævne vederlagsfri undersøgelse af gravide kvinder, sundhedsplejerskeordningen, skolelæger, vaccination, tuberkuloseundersøgelse o. s. v. Vi har søgt at styrke arbejderbeskyttelsen, der ikke kan erstattes af selv den bedst tænkelige ulykkesforsikring. En aktiv beskæftigelsespolitik vil i sig selv reducere ydelse af arbejdsløshedsunderstøttelse, og revalideringen må i videst muligt omfang mindske behovet for invalidepension og andre varige former for underholdshjælp.

Disse synspunkter har i de senere år gjort sig gældende med voksende styrke. Vi lever i en tid, der stiller materielle behov stærkt i forgrunden, men det må ikke glemmes, at den handicappede har behov, som ikke kan opfyldes gennem økonomiske ydelser. Der er først den daglige kontakt med medmennesker, som opnås gennem arbejde på en arbejdsplads. Det er en erfaring, som er gjort af mange, at passivitet og isolering kan skabe psykiske vanskeligheder, som ofte hæves fuldstændigt, når man vender tilbage til et normalt arbejdsmiljø. Dertil kommer, at vi alle har et behov for at føle, at nogen har brug for os. Den invalid, der er tvunget til et uvirksomt liv, vil — selv om hans liv er nogenlunde økonomisk sikret — let komme til at føle sig som en byrde for omgivelserne. Det er derfor i pagt med tidens voksende forståelse for mentalhygiejniske problemer at tilstræbe, hvad jeg vil kalde en normalisering af de handicappedes tilværelse.

Foruden hensynet til den enkelte handicappede gør der sig også et samfundsmæssigt hensyn gældende. Når handicappede ikke får adgang til at nyttiggøre de evner, de har i behold, betyder dette ikke alene et produktionsmæssigt tab for samfundet, men dette må træde til med en eller anden form for underholdsydelse. Der bliver således i dobbelt forstand tale om økonomisk tab for samfundet. Hvis den handicappede derimod drages ind i produktionslivet, bliver der flere goder til os alle; samfundets forsorgsbyrde formindskes, og den handicappede, der efter en revalidering kan opnå en god arbejdsindtægt, vil tilmed gennem skatterne være med til at bidrage til samfundshusholdningen.

[Socialministeren.]

De synspunkter, der således anlægges på samfundets økonomiske udvikling, kan til en vis grad overføres til dette område. Uden investering ingen produktionsfremgang. På samme måde må vi få blikket op for, at det lønner sig at investere i mennesker. Her må den rent øjeblikkelige udgift ikke afskrække. En forholdsvis rimelig, men effektiv hjælp af kortere varighed vil ofte være den eneste mulighed for at spare samfundet for en varigere og i længden meget bekosteligere hjælp.

Efter disse almindelige bemærkninger om revalideringens plads i vort sociale sikrings-system vil det for at få den rette forståelse af lovforslagets mål og midler være nødvendigt at kaste et blik tilbage over det, der hidtil er sket på dette område, og forsøge at ridse udviklingens hovedlinjer op.

Det sociale hjælpesystem, der nåede en foreløbig afrunding med socialreformen, havde først og fremmest de rent økonomiske hjælpeformer for øje. Der er her i landet en lang tradition for det offentlige pligt til at komme de medborgere til hjælp, som ikke ved egen indsats kan skaffe det daglige udkomme. Den første grundlov af 1849 understregede dette princip, som nu i mange generationer har været et helt selvfølgeligt grundlag for den sociale lovgivning. Det var naturligt, at det offentlige i første række anså det for sin pligt at sikre den enkelte, der kom i trang, en økonomisk ydelse til livets opretholdelse. Da de forskellige sociale forsikringsordninger voksede frem, blev dette på en måde understreget, idet der nu blev tale om ydelser efter faste takster. Dog opstod der i løbet af forrige århundrede — delvis på privat initiativ — en række forsøgsformer, der direkte tog sigte på forskellige grupper af handicappedes velfærd. Det drejer sig f. eks. om forsorgen for blinde, døve, epileptikere og vanføre, den form for forsorg, der senere blev kaldt særforsorgen — i modsætning til den almindelige offentlige forsorg.

I særforsorgen tog man tidligt spørgsmålet om erhvervsmæssig oplæring af handicappede op, særlig for de unge. Vi har på disse specielle områder en tradition for revalidering, som rækker tilbage til tider, da selve ordet revalidering endnu ikke var indgået i vort ordforråd. Når jeg for lidt

siden nævnte, at socialreformen i hovedsagen gav retningslinjer for rent økonomisk støtte, må det derfor ikke glemmes, at den for bestemte grupper af handicappede skabte en ramme om den videre udvikling af arbejdet med erhvervsoplæring. I denne forbindelse vil jeg tillige nævne, at allerede invalideforsikringsloven af 1921 indeholdt regler, der blev gentaget ved socialreformen, om ydelse af hjælp til oplæring af invalider og om hjælpemidler til invaliderede. Bestemmelserne om oplæring fik dog i en årrække kun begrænset betydning. Dels blev de hovedsagelig kun bragt i anvendelse over for unge, dels savnedes institutioner, der kunne tage oplærings- og omskolingsopgaver op i tilfælde, hvor den erhvervshæmmede ikke var i stand til at gøre brug af samfundets normale uddannelsesmuligheder.

Bortset fra de områder, jeg lige har nævnt, var der stort set stille om revalideringsproblemerne i mellemkrigsårene. I nogen grad hænger det måske sammen med, at man i denne periode var travlt optaget af at forbedre vilkårene for selve sygebehandlingen ved en udbygning af sygehusvæsenet. Men i øvrigt gælder det i almindelighed, at der i årene mellem krigen, både her i landet og andetsteds, endnu kun var ringe forståelse for revalideringens betydning. Hertil kom, at arbejdsløshedens svøbe i en årrække gjorde et initiativ på dette område næsten håbløst.

Under den anden verdenskrig blev spørgsmålet aktualiseret i de krigsførende lande, som tog opgaverne op til løsning på en dobbelt baggrund. Dels måtte al disponibel arbejdskraft drages ind i produktionen, dels trængte krigsinvalidernes problemer sig på.

Også her i landet bragte krigsårene nyt på dette område.

Fra 1942 har der med hjemmel i beskæftigelseslovgivningen været ydet støtte til forskellige optræningsforanstaltninger for erhvervshæmmede. I 1943 afgav et under indenrigsministeriet nedsat udvalg en betænkning angående arbejdsterapi for kirurgiske patienter. I betænkningen blev der stillet forslag om, at der i tilknytning til det kommunale sygehusvæsen skulle oprettes arbejdskuranstalter, hvor der gives patienterne arbejds terapi som overgang til deres tilbagevenden til erhvervslivet.

Den voksende forståelse for de erhvervs-

[Socialministeren.]

hæmmedes problemer blev kort efter krigen markeret ved, at arbejds- og socialministeriet i 1946 nedsatte et udvalg, der skulle overveje gennemførelsen af erhvervsmæssige foranstaltninger for erhvervshæmmede. Udvalgets betænkning, der blev afgivet i 1950, fremhævede særlig betydningen af, at den offentlige arbejdsanvisning blev udbygget med henblik på løsningen af de særlige opgaver, der melder sig i forbindelse med anvisning af arbejde til erhvervshæmmede, og at der skabes tilstrækkelige muligheder for optræning og oplæring. I fortsættelse af udvalgets arbejde afgav et underudvalg under arbejds-markedskommissionen, bl. a. med repræsentanter for arbejdsmarkedets hovedorganisationer, i 1952 en rapport, som særlig anbefalede, at en række hindringer af overvejende organisationsmæssig art for erhvervshæmmedes placering i arbejde blev fjernet.

Jeg tror, at alle, der har fulgt udviklingen i det første tiår efter krigen, vil være enige med mig i, at de praktiske resultater ikke har stået mål med de gode tanker, der var nedlagt i betænkningerne. Dog må det ikke glemmes, at der både med hjemmel i beskæftigelseslove og på andet grundlag voksede en del værdifulde optræningsforanstaltninger frem, og at en række arbejdsanvisningskontorer blev udbygget med særlige afdelinger for erhvervshæmmede.

Det, der hidtil var nået, måtte dog karakteriseres som spredte tilløb. Dette være sagt uden forklejnelse af den indsats, der blev ydet rundt om. Der var en almindelig følelse af, at de forskellige myndigheder og institutioner til en vis grad arbejdede i blinde uden den nødvendige kontakt og planmæssighed. På denne baggrund anmodede socialminister Strøm i 1954 det socialpolitiske udvalg om at overveje, hvilke praktiske forslag der måtte kunne stilles — i givet fald som første skridt — med henblik på en løsning af de erhvervshæmmedes problemer, bl. a. vedrørende den fornødne samordning af de inden for dette område arbejdende institutioner. Udvalgets indstilling af 1955 danner grundlaget for loven af 25. maj 1956 om samordning af foranstaltninger for erhvervshæmmede. Loven tager sigte på at skabe en vis organisatorisk

ramme om revalideringsarbejdet. Den indeholder bestemmelser, der skal opmuntre kommunerne til at nedsætte kontaktudvalg med repræsentanter for myndigheder og institutioner, der i særlig grad beskæftiger sig med erhvervshæmmedes problemer, og for arbejdere og arbejdsgivere i vedkommende kommune. Til kontaktudvalget knyttes en læge, en sekretær og den i øvrigt nødvendige medhjælp. Der kan ydes kommunerne statsrefusion af indtil halvdelen af de med kontaktudvalgets virksomhed forbundne udgifter.

Siden samordningslovens vedtagelse er der nedsat kontaktudvalg i en række bykommuner, i visse tilfælde således, at landkommuner er draget ind under udvalgets område.

Ved loven blev der endvidere oprettet et udvalg, samordningsudvalget, til at bistå socialministeren med administrationen af loven, følge udviklingen og fremsætte forslag til sådanne foranstaltninger, som udviklingen gør påkrævet.

Derimod sigtede samordningsloven ikke mod revision af de bestemmelser, efter hvilke der kan ydes støtte til erhvervshæmmede, ligesom der — bortset fra en enkelt ændring i forsorgsloven, som jeg senere skal omtale — heller ikke var tale om at indføre nye hjælpemuligheder. Loven kan karakteriseres som en forsøgslov med specielt henblik på de organisatoriske forhold.

Jeg skal herefter gå over til kort at omtale de muligheder, der efter den gældende lovgivning består for at yde hjælp til optræning m. v. af erhvervshæmmede. Hovedbestemmelsen er folkeforsikringslovens § 60. Med hjemmel i denne bestemmelse kan der, når foranstaltningen er af erhvervsmæssig betydning, iværksættes oplæring eller særlig kur og pleje, herunder modtagelse af og opøvelse i brugen af bandager, kunstige lemmer, briller, sygevoгне og andre hjælpemidler. Endvidere kan der ydes hjælp til anskaffelse af arbejdsmaskiner og værktøj og i særlige tilfælde hjælp til iværksættelse af selvstændig virksomhed eller anden hjælp, hvorved der kan opnås beskæftigelse. Endelig kan der, uden at der stilles krav med hensyn til betydningen for erhvervsevnen, ydes hjælp til en række hjælpemidler, som skønnes uden uforholdsmæssig udgift

[Socialministeren.]

at kunne afhjælpe eller i betydelig grad formindske en bestående invaliditet.

Udnyttelsen af reglen i § 60 har i de senere år været i stærk udvikling. Jeg kan således nævne, at der med hjemmel i denne bestemmelse ydes lån til anskaffelse af motorkøretøjer til invalider, skrivemaskiner og båndoptagere til blinde og hjælp til anskaffelse af og vedligeholdelse af høreapparater. Med hensyn til oplæringshjælp blev bestemmelsen oprindeligt hovedsagelig anvendt over for unge, men i de senere år er invalideforsikringsretten kommet ind på i højere grad at yde støtte også til personer, der er blevet invalideret i en senere alder. Denne optræning eller oplæring foregår i en række tilfælde på almindelige uddannelsessteder, der ikke specielt er indrettet med henblik på at modtage erhvervshæmmede. I en række tilfælde vil erhvervshæmmede imidlertid være afskåret fra at gøre brug af samme uddannelsesmuligheder som andre.

Formanden: Jeg henstiller, at samtalerne begrænses til det mindst mulige.

Socialministeren (Bomholt): For at imødekomme det behov, der er for særlige optrænings- og omskolingsmuligheder, er der i de seneste år oprettet en række institutioner, der modtager dækning af deres driftsudgifter, hovedsagelig gennem takstbetaling, navnlig fra invalideforsikringsretten i medfør af folkeforsikringslovens § 60, men også fra særfor sorgen, fra kommunerne og fra ulykkesforsikringen.

Hjælpen efter den nævnte bestemmelse i folkeforsikringsloven kan kun ydes til invalideforsikrede, folke- og invalidepensionister, børn under 15 år og personer i alderen 15-18 år, som på grund af helbreds-betingelserne ikke har kunnet optages i invalideforsikringen.

Udgifterne ved hjælpen afholdes af invalideforsikringsfonden.

Jeg har tidligere nævnt forsorgslovens bestemmelser om særfor sorg, der udøves af statsinstitutioner eller statsanerkendte underskudsdekkede institutioner. Ud over den oplæring, der finder sted på selve institutionerne, yder særfor sorgen også i form af kontrolleret familiepleje hjælp til oplæring, der foregår uden for institutionerne. Heri-

gennem ydes der i et vist omfang takstbetaling til institutioner på lignende måde som invalideforsikringsrettens takstbetaling.

I forbindelse med forsorgslovens regler om særfor sorg må det nævnes, at loven af 27. januar 1950 om foranstaltninger vedrørende døve og tunghøre indeholder en særlig bemyndigelse for socialministeren til at fremme erhvervsmæssige foranstaltninger for døve og svært tunghøre, og en lignende bestemmelse er optaget i loven af 11. maj 1956 om foranstaltninger vedrørende blinde og stærkt svagsynede. Også loven om for sorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede, der blev vedtaget i dette forår, understreger stærkt betydningen af oplæring.

Samtidig med vedtagelsen af samordningsloven i 1956 blev der gennemført en ændring i forsorgslovens § 30. Det havde hidtil været antaget i administrativ praksis, at forsorgslovens almindelige bestemmelser ikke gav hjemmel til at yde hjælp til egentlig oplæring. Ved lovændringen blev der imidlertid givet de sociale udvalg mulighed for i trangtilfælde at yde hjælp til anskaffelse af arbejdsmaskiner og — i særlige tilfælde — hjælp til oplæring eller anden uddannelse, iværksættelse af selvstændig virksomhed eller anden hjælp, ved hvilken der kunne opnås beskæftigelse. Lovændringen gav mulighed for at hjælpe til grupper, der ikke hidtil havde været omfattet af folkeforsikringslovens revalideringsbestemmelser, nemlig dels de invaliderede, der ikke er invalideforsikrede, dels personer, der er erhvervshæmmede af andre årsager end fysiske eller psykiske lidelser, en gruppe, der ofte benævnes socialt erhvervshæmmede. Så vidt det har været muligt at få oplyst, er denne bestemmelse hidtil kun blevet anvendt i ret begrænset omfang.

I dette forår blev lovgivningen udvidet med en ny revalideringsbestemmelse, idet der i den nye ulykkesforsikringslovs § 21, stk. 2, er optaget en bestemmelse, hvorefter ulykkesforsikringen kan afholde udgifter til sygebehandling og optræning, når direktoratet for ulykkesforsikringen skønner det nødvendigt for at opnå den bedst mulige helbredelse. Det er en betingelse, at optræningen foretages i umiddelbar tilknytning

[Socialministeren.]

til sygebehandling som efterbehandling i de af direktoratet anerkendte optræningsinstitutioner, hvor behandlingen eller optræningen foregår under lægelig kontrol.

Jeg har tidligere berørt, at der i henhold til beskæftigelseslovgivningen kan ydes tilskud til foranstaltninger til optræning af erhvervshæmmede.

Det må endvidere nævnes, at forsorgsloven indeholder nogle bestemmelser om underholdshjælp, der har et specielt revalideringssigte. Det drejer sig om bestemmelserne i § 263 om hjælp til tuberkulose- og polioramte. Det er herefter muligt at yde en forholdsvis rigelig hjælp, der skulle kunne spare patienten og hans familie for økonomiske bekymringer under helbredelsesprocessen og en eventuel genoptræning.

Der er ved oprettelsen af optræningsinstitutioner udvist initiativ af en række kommuner, private organisationer og fonds.

De hjælpemuligheder, jeg har omtalt, har i det væsentligste taget sigte på selve oplæringen og optræningen. Et særligt problem består med hensyn til ydelse af underholdshjælp under revalidering. Der er på dette område tale om meget uensartede bestemmelser.

Den, der modtager støtte fra invalideforsikringsretten i henhold til folkeforsikringslovens § 60, vil i reglen modtage hjælp til underhold i forbindelse med selve oplæringshjælpen. Er der tale om en familieforsørger, ydes underholdshjælp til familien imidlertid i trangstiltælde af opholdskommunen efter en særlig bestemmelse i folkeforsikringslovens § 79, stk. 2.

Bestemmelserne om særforborg indeholder derimod i almindelighed ikke hjemmel til at yde underholdshjælp til en familie, hvis forsørger er under særforborg.

Drejer det sig om en „socialt erhvervshæmmed“, der modtager oplæringshjælp efter bestemmelsen i forsorgslovens § 30, stk. 2, vil den underholdshjælp, der kan ydes, være afhængig af, under hvilke bestemmelser pågældende i øvrigt er henført. Hvis han i forvejen modtager kommunehjælp, vil hjælpen under revalideringsperioden således også kun kunne ydes som kommunehjælp med de deraf følgende begrænsninger af hjælpens størrelse. Hvis vedkommende allerede får særhjælp, kan denne derimod fort-

sætte også under en eventuel oplæring. Den, der hjælpes efter ulykkesforsikringslovens § 21, vil normalt modtage dagpenge fra ulykkesforsikringen i revalideringsperioden.

Efter at jeg nu har omtalt den lovgivning, vi har i dag, og den udvikling, der er gået forud, skal jeg gøre nogle bemærkninger om, hvorledes denne lovgivning harmonerer med det praktiske livs krav.

Det vil altid være sådan, at en lovgivning, der er blevet til stykkevis, vanskeligt kan være konsekvent i sin opbygning og vanskeligt kan være dækkende for alle tilfælde, hvor i øvrigt ensartede forhold gør sig gældende. Men dette gælder i sjælden grad de regler, vi arbejder efter på revalideringsområdet. Der er her tale om lovbestemmelser, som dels hører hjemme på administrativt adskilte områder, dels er gennemført over et langt åremål og endelig hviler på helt forskellige grundprincipper.

Jeg kan til illustration nævne de muligheder for at yde hjælp til genoptræning, som findes i henholdsvis folkeforsikringslovens § 60 og forsorgslovens § 30, stk. 2. Efter folkeforsikringsloven er det en betingelse, at pågældende er invalideforsikret, invalidepensionist eller folkepensionist, eller at det drejer sig om børn under 15 år eller personer i alderen 15-18 år, der på grund af helbredsbetingelserne ikke har kunnet optages i invalideforsikringen. Hjælpen kan ydes uden hensyn til trang, og den skal ikke tilbagebetales. Hvis det derimod drejer sig om personer, der ikke falder ind under opregningen i folkeforsikringslovens § 60 — det vil navnlig sige voksne, som ikke er medlemmer af invalideforsikringen, og personer, hvis handicap ikke hovedsagelig er begrundet i fysisk eller psykisk lidelse — må hjælpen eventuelt ydes efter forsorgslovens § 30, stk. 2. Her gælder der imidlertid en trangsbetingelse, og hjælpen skal som hovedregel betales tilbage.

Til yderligere illustration af den manglende konsekvens kan jeg nævne de regler, der gælder for underholdshjælp under en revalidering. Det er ikke let for den menige mand at forstå, at hvis en familieforsørger oplæres med støtte efter folkeforsikringslovens § 60, vil hans familie kunne få hjælp efter folkeforsikringslovens § 79, stk. 2, der ikke skal tilbagebetales; men hvis forsørgeren modtager oplæringshjælpen som sær-

[Socialministeren.]

forsorg, vil familien ofte være henvist til den trangsbestemte kommunehjælp, som skal betales tilbage og i øvrigt ligger på et lavere niveau. Det samme gælder, hvor oplæringshjælpen ydes efter reglen i forsorgslovens § 30, stk. 2. En tuberkulose- eller polioramt og hans familie vil derimod kunne få en meget rigeligere hjælp som særhjælp efter forsorgslovens § 263. Drejer det sig endelig om en person, der optrænes på foranstaltninger, som modtager tilskud i henhold til beskæftigelsesloven, vil forsørgelsesproblemet sædvanligvis blive klaret ved, at pågældende modtager normal tariffmæssig løn under optræningen.

Regler af denne art vanskeliggør det praktiske arbejde i marken, men det er desuden samfundsmæssigt uheldigt, at der ikke kan sættes ind med samme art af hjælp over for alle, der har behov for det. Kostbar tid går tabt, når en række formelle betingelser som f. eks. forsikringsforhold og aldersbetingelser skal prøves, før hjælpen kan ydes. Hvad særlig underholdshjælpen angår, er det ikke muligt at give en rimelig begrundelse for de forskellige betingelser, der stilles, og hjælpens forskellige størrelse i tilfælde, der i øvrigt må forekomme ganske ensartede. Bortset fra de særlige bestemmelser om underholdshjælp til tuberkulose- og polioramte er der heller ikke ved hjælpens udmåling taget hensyn til, at hjælpen bør indeholde et incitament til at påbegynde og gennemføre en revalidering.

Et andet felt, hvor der hersker en broget uoverskuelighed, er reglerne for tilskud til etablering og drift af institutioner, der varetager optræning, omskoling m. v. Visse institutioner med revalideringsformål er anerkendt efter reglerne om særforborg som ren statsudgift; men som jeg tidligere har berørt er den egentlige særforborg begrænset til bestemte grupper af handicappede. Med hjemmel i beskæftigelsesloven har der endvidere kunnet ydes støtte såvel til enkelte optræningspladser som til optræningsværksteder. Tilskud til optrænings-

værksteder ydes i almindelighed med 75 pct. af den arbejds løn, der udbetales til de erhvervshæmmede, og 50 pct. af arbejdsledernes løn, dog ikke ud over 75 pct. af driftsunderskuddet. Endvidere kan der ydes etableringstilskud med indtil halvdelen af udgifterne til særlige installationer og maskiner. Bortset herfra har der imidlertid ikke hidtil været nogen almindelig lovhjemmel til at yde tilskud til institutioner med revalideringsformål. Man har derfor været henvist til at bygge på de eksisterende regler om hjælp til optræning af enkeltpersoner, således at institutionstilskuddene er ydet i form af en takstbetaling for de henviste. Der har her navnlig været tale om takstbetaling ydet efter folkeforsikringslovens § 60 eller af særforborgen som kontrolleret familieplejeudgift. I mindre omfang er takstbetalingen blevet ydet med hjemmel i ulykkesforsikringens regler eller af kommunerne efter den tidligere omtalte bestemmelse i forsorgslovens § 30, stk. 2. Disse meget uensartede tilskudsformer har medført en stor usikkerhed på dette område. Dels har det været vanskeligt for de kredse, der har taget initiativ til oprettelse af institutioner, at få et overblik over finansieringsmulighederne, og dels har der ikke kunnet lægges nogen samlet plan for udviklingen på dette område, når institutionerne har måttet skaffe sig deres driftsmidler og etableringsudgifter dækket ad så forskellige veje.

En endnu større usikkerhed har hersket med hensyn til mulighederne for at tilvejebringe beskæftigelse for invaliderede under beskyttede former. Vi har her fået specielle regler i lovene om døve og tunghøre samt blinde og stærkt svagsynede om tilskud til sådanne særlige arbejdspladser, men bortset herfra har området været helt ulovbestemt, og initiativet har derfor haft vanskeligt ved at komme til udfoldelse.

På det organisatoriske område har man, som jeg tidligere har nævnt, søgt at finde frem til bedre samarbejds muligheder ved oprettelse af lokale kontaktudvalg og et

[Socialministeren.]

centralt samordningsudvalg efter loven af 25. maj 1956 om samordning af foranstaltninger for erhvervshæmmede. Det står imidlertid nu klart, at det skridt, der blev taget ved denne lov, ikke er tilstrækkeligt til at sikre den nødvendige planlægning på dette område. Det har også været en alvorlig svaghed ved den hidtidige ordning, at der ikke har eksisteret en effektiv lokal revalideringsadministration, til hvilken man i større omfang kunne decentralisere en række beføjelser, som nu udøves fra kontorer i København. Jeg kan her pege på, at man længe har følt det ønskeligt, at en række afgørelser om bevilling af hjælpemidler til invaliderede, hjælp til oplæring, optræning, etablering o. s. v. blev lagt ud til lokale organer, således at afgørelsen træffes dér, hvor den erhvervshæmmede opholder sig. Hidtil har en sådan decentralisering kun kunnet gennemføres med hensyn til visse afgørelser om mindre hjælpemidler. Også på det centrale plan føles savnet af en stærkere koordinerende og initiativtagende virksomhed, som ikke har kunnet gennemføres efter den bestående lovgivning.

Det vil fremgå af, hvad jeg har sagt, at der tiltrænges en gennemgribende reform på dette lovgivningsområde, og regeringen fremsætter derfor nu lovforslag om en helhedsløsning.

Ved de overvejelser, der er gået forud, har der fundet en grundig gennemgang sted af de gældende bestemmelser, og man har ved udarbejdelsen af forslaget også støttet sig på erfaringer udefra. Jeg vil i denne forbindelse gerne henlede opmærksomheden på den henstilling om arbejdsmæssig revalidering af erhvervshæmmede, der blev afgivet af den internationale arbejdskonference i Genève i 1955, og som er optrykt som bilag 1 til lovforslaget. Jeg kan anbefale alle, der har interesse herfor, at gøre dette dokument til genstand for et nærmere studium. Der er her på grundlag af erfaringer fra mange lande gjort rede for en række principper, som anbefales fulgt i revalideringsarbejdet. Selv om de enkelte landes forhold sætter grænser for, i hvilket omfang sådanne principper vil være vejledende, har det af regeringen udarbejdede lovforslag i hovedsagen kunnet følge de linjer, der er angivet i henstillingen.

Jeg skal herefter gå over til at gøre rede for hovedlinjerne i det fremsatte lovforslag.

Jeg vil indledningsvis fremhæve, at regeringen må lægge afgørende vægt på, at vi nu får en helhedslov, der samler alle hovedbestemmelserne om revalidering på ét sted. Det er min opfattelse, at det vil være til uvurderlig gavn for alle, der rundt om i landet øver en indsats i det praktiske revalideringsarbejde, at få klare og overskuelige regler at arbejde med.

Lovforslagets bestemmelser kan inddeles i følgende hovedgrupper:

1. Regler om den individuelle hjælp til revalidering, d. v. s. ydelse af hjælpemidler til invaliderede, hjælp til særlig sygebehandling, til optræning, oplæring og anden uddannelse, til arbejdsmaskiner, værktøj og hjælp til at opnå selvstændig virksomhed. I forbindelse hermed foreslås nye regler om hjælp til underhold under revalidering.

2. Regler om støtte til etablering og drift af institutioner og foranstaltninger, der varetager revalideringsopgaver.

3. Regler om støtte til iværksættelse af beskyttet beskæftigelse for invaliderede og om fortrinsadgang til arbejde for invaliderede.

4. Nye regler om revalideringens organisation, herunder bestemmelser om indberetning af revalideringstilfælde, om oprettelse af særlige revalideringsorganer, lokalt og centralt, og gennemførelse af hjemmel til at decentralisere til lokale myndigheder og institutioner en række af de beføjelser, der hidtil har været henlagt alene til centrale organer. Endvidere indeholder lovforslaget regler om samarbejde med sygehusene og de praktiserende læger.

Endelig — som en 5. gruppe — er der foreslået regler om finansiering, refusion m. v.

Det er naturligt, at man under udarbejdelsen af lovforslaget særlig har overvejet, om der bør være nogen begrænsning af den personkreds, der kan opnå hjælp efter loven. Man har i denne henseende været opmærksom på, at der på visse punkter vil gøre sig forskelligheder gældende med hensyn til på den ene side personer, der er invalideret af fysiske eller psykiske lidelser, på den anden side personer, hvis erhvervshæmning overvejende har sociale årsager. I det prakti-

[Socialministeren.]

ske liv er det imidlertid ikke muligt at drage en skarp skillelinje på dette område. I en meget stor del af de tilfælde, der rubriceres som socialt betinget erhvervshæmning, spiller fysiske eller psykiske sygdomme en større eller mindre rolle. Det vil derfor føles kunstigt at holde de sociale tilfælde uden for loven.

I øvrigt bør det være et grundsynspunkt, at alle medborgere, der har behov for lovens hjælpemuligheder, bør være berettiget dertil, også fordi samfundet må være direkte interesseret i, at revalideringen bliver gennemført. I overensstemmelse hermed foreslås det, at loven skal kunne finde anvendelse på alle erhvervshæmmede uden hensyn til erhvervshæmnings årsag, og at der i øvrigt ikke skal stilles betingelser med hensyn til forsikringsforhold eller alder.

Med hensyn til lovforslagets placering over for den øvrige lovgivning skal jeg bemærke, at reglerne om særforborg i forsorgsloven og speciallovene om åndssvage, blinde og døve opretholdes, og at forslaget heller ikke griber ind på ulykkesforsikringsområdet. Heller ikke den lovgivning, der hører under indenrigsministeriet, berøres, men det foreslås, at indenrigsministeren efter forhandling med socialministeren udfærdiger nærmere retningslinjer for samarbejdet mellem sygehuse og læger og de ved forslaget forudsete amsrevalideringskontorer.

Da gennemførelse af revalidering i høj grad er en samfundsinteresse, kan man spørge, om der i loven bør være regler om iværksættelse af revalidering ved tvangsforanstaltninger. Det er imidlertid et — efter min mening helt rigtigt — hovedsynspunkt i den nyere sociallovgivning, at samfundets hjælpeforanstaltninger inden for almene rammer i videst muligt omfang bør betragtes som et tilbud til den enkelte. Jeg kan her henvise til, at dette synspunkt går som en rød tråd gennem den nye lovgivning om børneforsorg og åndssvageforsorg. Det samme synspunkt er fastholdt i det lovforslag, der her fremsættes. Dog vil jeg i denne forbindelse nævne, at invalideforsikringskommissionen har stillet forslag om, at invalidepension skal kunne nægtes i tilfælde, hvor det ved optrænings- eller uddannelsesforanstaltninger må anses

for muligt at forbedre ansøgerens erhvervssevne så meget, at erhvervsevnen herefter ikke længere vil være betydeligt nedsat i lovens forstand. Dette er en naturlig konsekvens af hele den bestræbelse, der bør udfoldes for at sætte aktivitet i stedet for passivitet, arbejde i stedet for underhold.

Som jeg har nævnt, har der hersket betydelig usikkerhed med hensyn til den støtte, der fra det offentlige bør ydes til etablering og drift af revalideringsvirksomheder og særlige virksomheder, der skaber beskæftigelsesmuligheder for invaliderede, de såkaldte beskyttede værksteder. På dette punkt indeholder lovforslaget rammebestemmelser i § 5 og § 10, der fastslår, at der på nærmere vilkår kan ydes lån eller tilskud til foranstaltninger af denne art. Det er en forudsætning for forslagens bestemmelser, at der — ikke mindst fra kommunernes side — vil blive ydet en økonomisk indsats på dette område, og der er medtaget en udtrykkelig bestemmelse om, at kommunernes deltagelse i udgifterne kan fastsættes som vilkår for statens ydelse af tilskud.

I øvrigt er det tanken, at det repræsentative samordningsudvalg, der foreslås nedsat, skal medvirke til den nærmere fastlæggelse af praksis på dette område, men der er i bemærkningerne til forslaget skitseret visse hovedsynspunkter for de varierede tilskudsformer, der kan komme på tale. Jeg er rede til at drøfte disse spørgsmål nærmere i det udvalg, som jeg forventer at det høje ting vil nedsætte til behandling af spørgsmålet.

En anden vigtig nydannelse er lovforslagets § 7, hvorefter der under en revalidering kan ydes en særlig underholdshjælp. Når man tager den uensartethed — for ikke at bruge et stærkere ord — i betragtning, der hersker på dette område, tror jeg, at alle vil være enige med regeringen i, at der trænges til en grundig sanering. Det gode princip, der var en rettesnor for socialreformen i 1933 — ensartet hjælp i ensartede tilfælde — har ikke kunnet fastholdes på dette spredte lovgivningsfelt. Tiden er imidlertid nu inde til, at der skabes lige vilkår for alle, der modtager erhvervsmæssig revalidering. Det gælder om at få en smidig ordning, der kan tilpasses de individuelle tilfælde, og samtidig må hjælpens størrelse indebære en op-

[Socialministeren.]

muntring til at påbegynde og gennemføre revalideringen. Det er jo en erfaring, der daglig gøres af praktikerne i det sociale arbejde, at en ødelagt økonomi kan gøre det næsten håbløst at rette et nødstedt menneske op, selv om den gode vilje er til stede.

Den foreslåede regel om underholdshjælp tager sit forbillede i bestemmelserne i forsøgsloven om hjælp til tuberkulose- og polioramte. Disse bestemmelser har stået deres prøve i revalideringsarbejdet for to specielle grupper af handicappede, og erfaringerne har været så gode, at jeg finder det rigtigt at gå videre ad denne vej.

Lovforslaget indeholder de nødvendige garantier mod, at hjælpen anvendes i for vidt omfang. Hjælpen kan kun ydes, når der fra invalideforsikringsretten, vedkommende amsrevalideringskontor eller en anden dertil særligt udpeget myndighed, der sidder inde med speciel sagkundskab, foreligger erklæring om, at der er iværksat erhvervsmæssig revalidering i lovens forstand. Endvidere følger hjælpen de sædvanlige retningslinjer for de sociale udvalgs administration af forsorgsydelse, bl. a. med hensyn til anke og revision.

Lovforslaget lægger afgørende vægt på, at der gøres en effektiv indsats for at bringe de erhvervshæmmede tilbage til — eller ind i — arbejdslivet.

Det endelige mål med revalideringen må jo først og fremmest være den erhvervshæmmedes placering i normalt arbejde. Enhver anden løsning må i og for sig erkendes at være en dårligere løsning. Desværre kan målet ikke nås i alle tilfælde, og det er vigtigt ikke at glemme dem, der ikke kan gå ud i det åbne arbejdsmarked. Men vejen ud i det normale arbejdsliv må banes for de flest mulige. Hertil kræves praktiske, veluddannede medarbejdere, der har den rigtige kontakt med arbejdslivets rytme og forståelse både for arbejderes og arbejdsgiveres synspunkter. Samtidig er det helt afgørende, at både arbejderne og arbejdsgivernes organisationer er sig deres samfundsmæssige ansvar bevidst og aktivt går ind i arbejdet.

Jeg ved, at det overalt i arbejderkredse forstås, at den bedste form for kammeratskab på arbejdspladsen kommer til udtryk,

når den, der blev slået ud, på ny kan bydes velkommen i de arbejdendes rækker. Der er her tale om en solidaritet, som yder en bedre tryghed under arbejdet end selv den bedste understøttelsesordning. Og jeg ved, at der på arbejdsgivernes side er en stadig voksende erkendelse af, at vi ikke har råd til at undvære den værdifulde indsats, der kan ydes af medarbejdere, som er handicappet på et eller andet område. Jeg har mere end én gang hørt arbejdsgivere fremhæve netop en handicappet medarbejder som en af virksomhedens mest stabile folk.

I det foreliggende lovforslag er både arbejdsanvisningens og hovedorganisationernes betydning for revalideringsarbejdet understreget. Efter forslaget § 14, stk. 3, varetages erhvervsvejledning og arbejdsanvisning for erhvervshæmmede af den offentlige arbejdsanvisning i forbindelse med de amsrevalideringskontorer, der foreslås oprettet. Der tilvejebringes herved lovgrundlag for en ordning, som — i fortsættelse af det fortrinlige arbejde, der allerede er ydet ved en række arbejdsanvisningskontorer — kan sikre, at anvisningen og vejledningen er effektiv og smidig. Kontakten med den erhvervshæmmede må optages på det tidligst mulige tidspunkt og anvisning af arbejde finde sted så vidt muligt i direkte forbindelse med afslutningen af hospitalsbehandling og eventuel senere optræning eller oplæring.

Den foreslåede regel i § 9 om fortrinnsadgang for invaliderede til visse beskæftigelser i offentlige institutioner eller til visse former for selvstændig virksomhed skulle kunne blive et virksomt middel i arbejdsanvisningens bestræbelser for at fremskaffe arbejde og kan forhåbentlig også virke som en spore for det øvrige arbejdsmarked til i højere grad at anvende invaliderede på særlige poster, hvor de kan gøre fuldt så god fyldest som den, der ikke er handicappet.

Arbejdsmarkedets organisationer vil efter lovforslaget få repræsentanter både i de lokale revalideringsudvalg og i det centrale samordningsudvalg. Der er her tale om både at udnytte den sagkundskab med hensyn til arbejdsmarkedets forhold, som disse repræsentanter vil sidde inde med, og at give stødet til en oplysende virksomhed i arbejder- og arbejdsgiverkredse.

[Socialministeren.]

Endelig skal jeg i korthed omtale lovforslagets nydannelser på det organisatoriske område.

I § 2 findes særlige regler, der skal sikre, at revalideringsmyndighederne modtager underretning om tilfælde, hvor der er opstået eller må forventes at ville opstå behov for gennemførelse af revalideringsforanstaltninger. På dette punkt er det hensigten at finde frem til en smidig ordning, som uden overflødig papiradministration kan sikre, at revalideringen sætter ind på det tidligst mulige tidspunkt. Også her gælder det, at forebyggelsen må sættes i forgrunden, og at en tidlig indsats har den største chance for at lykkes.

I øvrigt bygger forslaget organisatoriske bestemmelser på erkendelsen af, at det er nødvendigt på den ene side at styrke den centrale, koordinerende og initiativtagende indsats og på den anden side at skabe mulighed for en decentralisering af administrationen på alle områder, hvor opgaverne med fordel kan løses lokalt.

På det lokale plan foreslås hovedansvaret for revalideringsarbejdet henlagt til amtsudvalg og til særlige revalideringskontorer, der med ansvar over for udvalget varetager den praktiske administration.

Amtsrevalideringsudvalgene skal efter forslaget træde i stedet for de kontaktudvalg, der er nedsat i henhold til samordningsloven, og vil ligesom disse få rådgivende og koordinerende funktioner. Herudover vil de få tillagt den vigtige funktion at følge og have indseende med amtsrevalideringskontorets virksomhed og sikre, at det praktiske revalideringsarbejde sker i nær samvirken særlig med de kommunale råd, sygehusene, hovedorganisationerne på arbejdsmarkedet og invalideorganisationerne.

Der foreslås i hvert amt oprettet et amtsrevalideringskontor i forbindelse med den offentlige arbejdsanvisning. Revalideringskontoret skal inden for amtet være et samlende led på de forskellige stadier af revalideringsprocessen. De opgaver, der henlægges til dette kontor, vil spænde over et vidt felt, der kræver særlig sagkundskab på en række områder. Blandt opgaverne kan jeg nævne afgørelser af en række sager om bevilling af hjælpemidler, hjælp til oplæring, etablering o. s. v. i det omfang, kom-

petencen på disse områder overføres fra invalideforsikringsretten til kontorerne. Endvidere vil det påhvile kontorerne at yde bistand til at løse de erhvervshæmmedes problemer ved så tidligt som muligt at sætte ind med revalideringsforanstaltninger, hvor dette måtte være påkrævet. Herunder må kontorerne sikre, at de pågældende modtager sagkyndig erhvervsvejledning og søges placeret i arbejde, idet erhvervsvejledning og arbejdsanvisning for erhvervshæmmede efter lovforslagets § 14, stk. 3, varetages af den offentlige arbejdsanvisning i forbindelse med amtsrevalideringskontoret.

På det centrale plan stilles der forslag om nedsættelse af et centralt samordningsudvalg til afløsning af det udvalg, der er nedsat i henhold til samordningsloven, og om reorganisation af invalideforsikringsretten ved oprettelse af en særlig revalideringsafdeling.

Der er tiltænkt samordningsudvalget en central placering i revalideringsarbejdet.

Den nødvendige effektivisering og udbygning af revalideringsarbejdet kan kun gennemføres ved et snævert samarbejde mellem en række administrative organer og institutioner. I overensstemmelse hermed sikrer lovforslaget gennem en række bestemmelser, at det centrale organ får en sådan indflydelse, at det med den nødvendige fasthed kan følge lovens administration, bistå ved planlægning ud over landet og tage initiativ, hvor det måtte være tiltrængt. Det vil være lykkeligst, hvis det videre arbejde kan forme sig som en befrugtende vekselvirkning mellem de lokale kredse, hvor initiativet kan folde sig ud, og de centrale myndigheder, der må have det fulde overblik over udviklingen, således at alle gode kræfter kan forenes imod det fælles mål: at gøre tilværelsen lysere for vore handicappede.

Jeg skal tillade mig at henvise til bemærkningerne i lovforslaget med hensyn til udgifterne ved forslagets gennemførelse og de nærmere enkeltheder vedrørende forslagets bestemmelser.

Forslag om de ændringer af folkeforsikringsloven og forsorgsloven, som lovforslaget medfører, vil senere blive fremsat her i tinget, men der findes i bemærkningerne til forslaget en opregning af disse ændringer.

[Socialministeren.]

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Formanden: Eksemplarer af det nu fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Weikop* til handelsministeren:

„Agter handelsministeren at fremsætte forslag til ændringer af bemandingsregler for skibe over 15 000 t, således at de kommer i bedre overensstemmelse med fremmede skibsfartsnationers bemandingsregler, som dansk skibsfart konkurrerer med?“

Weikop: Den højtærede handelsminister er jo bekendt med, at skibe — særlig dem på over 15 000 tons — der sejler under dansk flag, er nødsaget til for at opfylde de gældende bemandingsregler at have en besætning, der er langt større end den, der findes på tilsvarende skibe, der sejler under fremmed flag. Under hensyn til de ganske ulige konkurrenceforhold, der derved opstår for dansk skibsfart, har jeg stillet spørgsmålet om, hvorvidt handelsministeren agter at tilvejebringe eller søge tilvejebragt ændringer i bemandingsloven, ændringer, der vil være i stand til at stille dansk skibsfart på lige fod med udenlandsk skibsfart og dermed afbøde de uheldige konsekvenser, der allerede er opstået og fremover vil opstå ikke alene for dansk skibsfart, men også i nogen grad for de industrier og de virksomheder, der er ret nøje knyttet til skibsfarten herhjemme.

Handelsministeren (Philip): Således som det sikkert er det ærede medlem hr. Weikop bekendt, har der i ret lang tid fundet forhandlinger sted om en ændring af vore bemandingsregler. Årsagen til, at disse forhandlinger har fundet sted, er jo, således som det ærede medlem nævnte det, at store danske skibe på grund af vore bemandings-

regler er stillet dårligere i konkurrencen med udlandet. F. eks. forlanger man til bemanning af et skib på 28 000 brutto registertons i Danmark en dæksbesætning på 26 mand, medens man i Norge forlanger 15, i Sverige 9, i Holland 9 og i England 10 mand. Hvad der er vigtigere, er nok, at man faktisk i disse lande sejler med 15-19 mand på dæk. Vort krav om 26 mand på dæk må derfor forekomme mindre rimeligt og stiller vore skibe i en dårligere konkurrencestilling.

Det har længe været regeringens opfattelse, at der måtte ske visse ændringer i disse regler, således at danske skibe blev ligestillet med udenlandske. Det er bl. a. derfor, et udvalg har været nedsat. Vi havde håbet på, at parterne kunne tale sig til rette, idet man måtte formode, at der var en fælles interesse i, at danske skibe kunne klare sig i konkurrencen med udenlandske. Det har imidlertid vist sig umuligt for parterne at komme frem til enighed. Derefter har jeg søgt yderligere at orientere mig om sagen, og jeg regner med i løbet af ret kort tid at være i stand til for det høje ting at fremsætte lovforslag om ændringer i bemandingsloven, hvorved vore bemandingsregler bringes mere i overensstemmelse med de regler, der gælder hos vore nærmeste konkurrenter.

Weikop: Jeg takker for den højtærede handelsministers svar, der jo tydeligt tilkendegiver, at danske skibe med de nu gældende bemandingsregler ikke er i stand til at konkurrere på lige fod.

Jeg er glad for, at den højtærede handelsminister har forhandlinger og overvejelser i gang om et lovforslag, men jeg vil gerne i anledning af, at den højtærede minister sagde, at han håbede i løbet af ret kort tid at kunne fremsætte et lovforslag, tillade mig at stille det tillægsspørgsmål, om ministeren kan sige, hvornår et sådant forslag vil komme frem.

Handelsministeren (Philip): Jeg er ikke i stand til at angive nogen bestemt dato, men jeg mener at kunne sige, at det vil ske inden månedens udgang.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Niels Ravn* til landbrugsministeren:

„Hvordan begrundes landbrugsministeren, at han først ved cirkulære af 10. juli 1959 gennemførte den ophævelse af importforbuddet mod mælkepulver, hvortil han havde fået hjemmel ved lov om en kornordning af 10. juni 1959, og hvorfor har landbrugsministeren i bekendtgørelse af 26. august 1959 om forbud mod indførsel af mælk m. v. undladt at gøre opmærksom på, at forbuddet mod indførsel af mælkepulver ved ovennævnte cirkulære af 10. juli 1959 er ophævet for høståret 1959-60?“

Niels Ravn: Som udgangspunkt for mit spørgsmål vil jeg gerne tage det ordskifte, jeg havde her i tinget den 11. marts i år med den højtærede landbrugsminister, hvor jeg spurgte, om den højtærede minister mente, det fortsat ville være rimeligt at opretholde forbuddet mod indførsel af mælkepulver her til landet. Ministeren stillede sig velvilligt over for tanken om på ny at åbne for import af mælkepulver og udtalte, at importforbuddet udelukkende skyldtes veterinære grunde. Ministeren gav udtryk for, at han kunne ønske, det havde været muligt at svare imødekommende.

Tre måneder senere, den 10. juni i år, stod den højtærede landbrugsminister ved sine ønskers mål, idet loven om en kornordning for høståret 1959-60 blev stadfæstet, og under forhandlingerne om denne lov var der truffet aftale om en importordning for mælkepulver for det pågældende høstår. Der skulle imidlertid hengå en måned fra lovens stadfæstelse til udstedelsen af det cirkulære, der gav mulighed for import. Denne måneds ventetid viste sig at blive skæbnesvanger. Medens prisen på mælkepulver i dansk havn dagen efter kornlovens stadfæstelse var 99 kr. og 20 øre pr. 100 kg, var prisen den 10. juli, en måned efter, da cirkulæret endelig kom, steget til omtrent det dobbelte. Hvad var nu årsagen hertil? Naturligvis først og fremmest dette, at man allerede på daværende tidspunkt var klar over alle steder, at tørken var over Europa; det var man bl. a. klar over i Holland. Man var endvidere dernelde klar over, at vi her i Danmark stod foran at ville åbne for importen. Dette betød, at Holland

på daværende tidspunkt til rimelige priser købte praktisk talt alt, hvad der var at få på markedet. Denne ventetid blev altså dyr for landet, først og fremmest for landbruget, der måtte se sin værste konkurrent Holland importere til rimelige priser. Alle steder var man klar over, at det på grund af tørken gjaldt om at forsyne sig bedst muligt, mens tid var. Kun den danske landbrugsminister mente, man skulle benytte det gode vejr til at holde ferie i; ja, det var virkelig den undskyldning, man gav.

Endvidere er der i denne sag sket dette mærkelige: efter udstedelsen af cirkulæret af 10. juli, hvorefter import af mælkepulver blev tilladt, idet man gjorde opmærksom på, at uanset tidligere udstedt bekendtgørelse om forbud mod indførsel af mælkepulver ville der blive givet tilladelse til sådan indførsel, kom man i august måned med en ny bekendtgørelse, hvori man fastslår, at import er forbudt. Denne bekendtgørelse blev bl. a. udsendt til samtlige landets dyrlæger, der har den opgave at kontrollere, at de forskellige påbud overholdes, og at importen går, som den skal.

Jeg synes, det er meget uheldigt, at man fra landbrugsministeriets side undlader at varetage den vejledende opgave, som man efter min opfattelse har, men i stedet for udsteder cirkulære og bekendtgørelse, der er i åben modstrid med hinanden. Det virker i hvert fald ikke vejledende, men må vist modsat siges i høj grad at virke forvirrende eller vildledende.

Landbrugsministeren (Skytte): Forbuddet mod indførsel af mælkepulver blev i medfør af loven af 13. april 1954 om ud- og indførsel af levende dyr udstedt ved landbrugsministeriets bekendtgørelse af 23. juni 1958 og var begrundet i faren for, at der med det indførte mælkepulver skulle indslæbes smitsom tuberkulose her til landet. Enkelte dispensationer fra dette forbud har været givet til specielle formål, men på meget strenge veterinære betingelser, bl. a. således at prøver af hver eneste sæk skulle underkastes og bestå den Storchsk eprøve. Disse strenge betingelser virkede hindrende for en import af væsentligt omfang.

Sagen var den, at mejeribrugene ønskede opretholdt et forbud mod indførsel. Danske mejerier må kun behandle mælk fra tuber-

[Landbrugsministeren.]

kulosefri besætninger, og de var derfor ikke tilhængere af, at man indførte skummetmælkspulver, medmindre man var sikker på, at det ikke indebar smittefare. Slagterierne derimod ønskede af hensyn til baconkvaliteten, at man kunne få lov til at indføre skummetmælkspulver her i landet. Der blev derfor ført forskellige forhandlinger dels inden for landbruget, dels mellem landbrugsministeriet og landbruget om en udvidet dispensationsordning, der på den ene side gav en rimelig sikkerhed for, at mælkepulveret ikke var smittefarligt, og på den anden side var praktisk gennemførlig. Der forhandlede samtidig om en ordning, der ydede en vis beskyttelse for den danske produktion af mælkepulver, og det var det, der var årsagen til, at der i kornloven blev tilvejebragt hjemmel for at gennemføre en udligningsafgift på det indførte mælkepulver. Hjemmel til en sådan afgiftsordning blev tilvejebragt ved kornloven af 10. juni 1959, der i øvrigt ikke har nogen som helst forbindelse med spørgsmålet om opretholdelse eller ophævelse af forbuddet mod import af mælkepulver. Kornloven har intet at gøre hermed. Det er en misforståelse, hvis den ærede spørger tror at det er tilfældet.

Forhandlingerne om den praktiske gennemførelse af den til en mere omfattende dispensationsordning knyttede afgiftsordning var afsluttet omtrent samtidig med kornlovens ikrafttræden den 30. juni 1959. Sagen blev forelagt kornnævnet; kornnævnet indstillede den 10. juli, hvor stor afgiften skulle være, og ministeriets cirkulære om ordningen udsendtes samme dag. Ingen af dem, der havde med ordningen at gøre, heller ikke ministeren, holdt på det tidspunkt ferie.

Som allerede nævnt blev der ikke ved kornloven tilvejebragt nogen hjemmel for ophævelse af forbuddet mod import af mælkepulver, og nogen hjemmel hertil udkræves der heller ikke, idet forbuddet som også tidligere nævnt indeholdtes i en ministeriel bekendtgørelse af 23. juni 1958, således at der ikke udkræves nogen lov hjemmel til dets ophævelse.

Forbuddet består fremdeles, blot med en udvidet dispensationsordning, og forbuddet er nu af rent praktiske grunde optaget

i den i medfør af loven af 13. april 1954 udstedte bekendtgørelse af 26. august 1959 sammen med et forbud mod indførsel af mælk og fløde, der har afløst de i den nu ophævede tuberkuloselov indeholdte bestemmelser herom.

Der er grund til at regne med, at man inden for importkredse er fuldstændig klar over, både at forbuddet fremdeles består, og at der er adgang til dispensation herfra.

Der foreligger intet for ministeriet, der skulle afkræfte dette. Noget andet er den faktisk stedfundne import og prisudvikling. Herom kan der oplyses, at importørerne i tiden fra begyndelsen af maj til ordningens ikrafttræden allerede havde købt ca. 4 000 t, og at prisstigningen på mælkepulveret var begyndt allerede omkring midten af juni måned og stadig fortsætter, således at der i dag ikke opkræves nogen form for afgift.

Niels Ravn: Jeg er fuldkommen klar over, at det er rigtigt, hvad den højtærede landbrugsminister siger, at importen af mælkepulver sådan set ikke har noget med loven om en kornordning at gøre, men da bestemmelserne om importafgift på mælkepulver, der har dannet baggrund for, at denne import kunne komme i stand, blev indføjet i kornloven, er det alligevel kornloven, der danner baggrunden for, at importen blev mulig.

Jeg skal i øvrigt slutte dette spørgsmål med at henstille til den højtærede landbrugsminister, at der fremtidig bliver draget omsorg for, at de cirkulærer og bekendtgørelser, der flyder af givne love, kommer uden så skæbnesvangre forsinkelser, som her er sket, og at der er bedre overensstemmelse mellem deres ordlyd.

Landbrugsministeren (Skytte): Jeg har ikke bemærket, at det ærede medlem har påvist uoverensstemmelser i disse cirkulærers ordlyd. Jeg vil bede det ærede medlem studere cirkulærerne nærmere, så vil han se, at der ikke er sådanne uoverensstemmelser. Vi fik indstillingen fra kornnævnet den 10. juli, og landbrugsministeriet udstedte cirkulæret samme dag; stort hurtigere tror jeg ikke det kan gøres.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om børns retsstilling

og

forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Faderskabssager).

Valgt blev: *K. Axel Nielsen, Kaj Andre- sen, Ditlevsen, Dupont, Evald Kristensen, Sofie Pedersen, Edel Saunte, Else Zeuthen, Ayoë Herbøl, Vagn Bro, Søren Andersen, Per Federspiel, Conrad Kofoed, Lorentzen, Erna Sørensen, Bruun de Neergaard og Hanne Budtz.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om tillæg til lov om afholdelse af frivillig offentlig auktion over indenlandske pelsdyrskind og huder.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 271, fremsættelsen i tidenden sp. 166).

Lovforslaget sattes til forhandling.

K. Axel Nielsen: Det er ikke så længe siden, vi sidst behandlede loven om frivillig offentlig auktion over indenlandske pelsdyrskind og huder. Vi gennemførte den- gang — det var i juli 1958 — frihed for auktionsafgift af pelsdyrskind og huder af kvæg, kalve, heste og får. Det har imidlertid vist sig, at der også er brug for, at loven omfatter auktioner over huder af svin, og det vil måske også vise sig, at der bliver brug for, at den omfatter auktioner over huder af andre husdyr; der nævnes således i bemærkningerne til lovforslaget geder. Det foreslås derfor, at loven ændres, så den fremtidig kommer til at vedrøre alle indenland- ske pelsdyrskind og huder. Med denne for- mulering har man vist fået det hele med, også hunde og katte, ja selv de under sidste behandling af loven af en afbryder omtalte

mosegrise må vist anses for omfattet af loven, idet de, om de ikke opfattes som hus- dyr, i hvert fald kommer ind under begrebet pelsdyr.

Jeg anbefaler lovforslaget. Af mit parti vil der ikke blive stillet forslag om udvalg, hvis der ikke fra anden side fremsættes ønske derom.

Heilesen: Jeg skal på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag.

Hanne Budtz: Mit parti anbefaler lovforslaget.

Slipsager: Også mit parti anbefaler lov- forslaget.

Kristian Kristensen: Det gør mit parti også.

Landbrugsministeren (Skytte): Jeg takker alle ordførerne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketings- beslutning om værksættelse af aftrapning af omsætningsafgiften på tekstilvarer [af Fugl- sang m. fl.]

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 157, fremsættelsen i tidenden sp. 46).

Sagen sattes til forhandling.

Finansministeren (Kampmann): I lov af 23. juni 1956 — og ikke som i forslag til folketingsbeslutning fejlagtig anført: af 14. marts 1955 — er det bestemt, at tekstil- afgiften kan nedsættes på en bestemt måde, når tidspunktet er inde, og det er anført,